

Finestra oberta

*Els consells veïnals
i sectorials de Sitges,
una experiència
d'agenda 21*

Laia Jorba i Lluís Planes

Maig 2003

Finestra Oberta | 31

Les opinions que s'expressen
en aquesta publicació corresponen als autors

Autors: Laia Jorba i Lluís Planes

Edició: Fundació Jaume Bofill
Provença, 324. 08037 Barcelona
Tel. 93 458 87 00
Fax 93 458 87 08
fbofill@fbofill.org
www.fbofill.org

Impressió: Alta Fulla - *Taller*
Dipòsit Legal: B. 24.126-2003

Índex

1. <i>Introducció</i>	5
2. <i>Marc del projecte i estructura funcional</i>	7
El projecte	7
L'organització de la participació pública	5
Connexió entre l'àmbit públic (consells) i l'àmbit oficial (ajuntament)	14
3. <i>El procés</i>	16
L'inici: gestació dels consells veïnals	16
La tècnica	24
Procediment de funcionament de les assemblees	24
La informació, la comunicació i les convocatòries	28
4. <i>Els resultats</i>	35
Els temes tractats	35
On van els acords presos?	37
Resultats qualitatius i quantitius dels primers cicles	39

1. Introducció

Durant els darrers anys, les experiències participatives han esdevingut els principals instruments d'innovació dels governs locals, tant en el terreny de les polítiques que s'apliquen en el territori (posant l'èmfasi, doncs, en els resultats de la participació) com en l'aprofundiment democràtic (ja que són elements importants per a la reflexió normativa a través d'una pràctica participativa). Si bé no es tracta d'objectius teleològics excloents, és ben cert que unes metodologies incideixen més en el primer aspecte que en el segon, i viceversa.

L'experiència desenvolupada a Sitges s'enfoca més cap a una redefinició i aprofundiment de la democràcia i busca la corresponsabilització i un cert grau d'autoorganització de la població, encara que –inevitablement– això ja està donant resultats substantius. L'objectiu d'aquest informe és, precisament, posar de manifest aquests resultats –la creació d'un Consell Veïnal Municipal, constituït per portaveus de dotze barris que, en conjunt, ha arribat a unes 800 llars i que va aconseguir aturar la proposta inicial del Pla d'Ordenació Urbana Municipal per estudiar i mirar d'incorporar-hi les propostes veïnals i sectorials–, estudiar el “pas a pas” que s'ha seguit per arribar-hi i també les debilitats i les fortaleeses que presenta aquest mecanisme a l'hora d'oferir respostes noves a les preguntes que, actualment, es formulen les democràcies locals i els mètodes de participació que s'estan experimentant.

El projecte s'ha anomenat Sistema de Gestió per a la Sostenibilitat de Sitges (SGS). *Sistema*, perquè engloba, en una estructura permanent i integral, unitats

L'experiència desenvolupada a Sitges s'enfoca cap a una redefinició i aprofundiment de la democràcia i busca la corresponsabilització i un cert grau d'autoorganització de la població.

El projecte s'ha anomenat Sistema de Gestió per a la Sostenibilitat de Sitges (SGS).

de diferents nivells de complexitat que es relacionen i interconnecten amb un objectiu comú: el desenvolupament de la *sostenibilitat* a Sitges de forma participada i democràtica. I *gestió*, perquè un dels objectius –com veurem més endavant– és el de dirigir i orientar les actuacions municipals ambientals, socials i econòmiques a través de procediments concrets i metodologies tècniques, paral·lelament a un ambiciós procés de participació.

L'informe que teniu a les mans es focalitza, bàsicament, en l'estructura participativa d'aquest projecte.

L'informe que teniu a les mans es focalitza, bàsicament, en l'estructura participativa més que no pas en la gestió ambiental interna de l'ajuntament. S'estructura en tres grans blocs. El primer inclou tot allò referent al marc estructural i formal que engloba l'experiència, des dels convenis que han permès posar-la en marxa fins a la seva estructuració operativa. El segon bloc se centra més en el procés que s'ha seguit, tant pel que fa a la conformació de l'estructura organitzativa com pel que fa al procés de funcionament concret de les assemblees. En el darrer bloc, trobem tots els resultats, començant pels d'un nivell més immediat i *micro* –és a dir, els que fan referència al mateix procés– fins arribar a unes reflexions més generals sobre l'experiència sitgetana.

Al llarg de l'informe, utilitzarem indistintament els termes *consell* i *assemblea*, termes que gairebé són sinònims, fins i tot en el seu sentit etimològic original¹.

2. Marc del projecte i estructura funcional

El projecte

El Sistema de Gestió per a la Sostenibilitat de Sitges (SGS) va néixer el desembre de 2000, fruit d'un conveni entre l'Ajuntament de Sitges, l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera –adscriu a la Universitat Autònoma de Barcelona– i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. A més, també s'ha comptat amb una beca de suport a la participació finançada per la Fundació Jaume Bofill.

El conveni té com a objectiu la redacció de l'Agenda 21 Local (A21L)² a través d'una estructura participativa àmplia i permanent (anomenada *Com volem Sitges?*) i la consecució d'una certificació ambiental a través del Registre al Reglament Europeu Gestió i Auditoria Ambientals (EMAS 76/2001, que incorpora la norma internacional ISO 14001). Els dos processos parteixen d'un punt comú, l'anàlisi ambiental, social i econòmica inicial, i es reforcen i complementen mútuament (vegeu Figura 1).

Si el sistema de gestió ambiental europeu (EMAS)³ estableix com a requisits l'establiment d'una política ambiental, uns procediments de funcionament interns i objectius i programes d'actuació, l'A21L sobrepasa els elements estrictament ambientals i abraça possibles agendes d'actuacions i polítiques socials, econòmiques, culturals, etc. Tant l'A21L (que es concep com un mecanisme de sostenibilitat i participació) com l'EMAS (per una bona aplicació dels programes) reque-

El Sistema de Gestió per a la Sostenibilitat de Sitges (SGS) va néixer el desembre de 2000, fruit d'un conveni entre l'Ajuntament de Sitges, l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya.

El conveni té com a objectiu la redacció de l'Agenda 21 Local (A21L) a través d'una estructura participativa àmplia i permanent anomenada *Com volem Sitges?* i la consecució d'una certificació ambiental.

reixen la implicació de la població a l'hora d'establir les actuacions que s'han de realitzar.

Figura 1. EMAS + Agenda 21 Local

El projecte ha pretès experimentar amb noves formes de participació que permetin superar els baixos nivells dels sostres assolits en la majoria d'A21L realitzades fins avui.

A banda de les premisses més tècniques i metodològiques que emmarquen el projecte, també hi ha alguns principis que han servit de fonament a l'estructura i el procés d'aquest projecte i que tot seguit exposarem, abans d'entrar en l'estructura organitzativa pròpiament dita.

El projecte ha pretès experimentar amb noves formes de participació que permetin superar els baixos nivells dels sostres assolits en la majoria d'A21L realitzades fins avui, a través dels mètodes clàssics de fòrums oberts o de metodologies de consulta ciutadana per temes puntuals. L'objectiu, per tant, ha estat iniciar un procés de ramificació d'assemblees veïnals que, potencialment, puguin arribar a tota la població sense

caure en la massificació i que permetin els quatre requisits bàsics d'un sistema de democràcia radical:

1. Participació potencial de tota la població.
2. Fer circular informació plural i sintètica sobre cadascun dels temes tractats.
3. Permetre un procés de diàleg.
4. Potenciar la presa de decisions per consens general.

El sistema, a més, estableix tres elements bàsics i diferenciats:

1. La creació d'una estructura organitzativa on el subjecte col·lectiu del poble es pugui expressar com a persona col·lectiva.
2. Una estructura per la qual puguin circular els continguts que es tractin en cada moment del procés (elaborats pel consell sectorial afectat per cada tema, constituït per entitats socials, entitats econòmiques i tècnics).
3. L'aplicació de tècniques i metodologies de participació senzilles que en garanteixin la qualitat i l'equilibri.

La dificultat i la innovació del sistema se centra, per tant, en l'objectiu d'equilibrar el component tècnic habitual del procés d'A21L amb el component participatiu. En aquest sentit, des de l'equip tècnic, s'ha incentivat la imprescindible autoorganització i implicació de la població en el procés, sense la qual aquest objectiu no hauria estat possible.

Al llarg del procés sorgeixen dos ritmes o velocitats de treball diferenciades: la més ràpida dels treballs tècnics (diagnosi, propostes d'actuació i procediments de

La dificultat i la innovació del sistema se centra en l'objectiu d'equilibrar el component tècnic habitual del procés d'A21L amb el component participatiu.

El procés parteix del compromís polític d'assumir tots els acords consensuats en els consells veïnals que siguin viables, un cop estudiats i contrastats tots els factors que intervinguin en cada cas.

Es distingeix entre l'estructura veïnal (tot el veïnat de la vila, amb l'únic requisit de conèixer i voler defensar els valors públics) i l'estructura sectorial (totes les entitats, activitats i tècnics relacionats amb cadascun dels temes tractats).

treball) i la més lenta del procés de participació pública. Perquè la participació s'estengui i es consolidi, cal plantejar els temes un a un i prou espaiats per no esgotar la població, tenint en compte el poc temps de què es disposa avui dia. En conseqüència, no s'han fet els clàssics fòrums explicatius de les propostes tècniques de les A21L –fòrums concentrats en poc temps– sinó que s'han obert espais d'informació i decisió pública de ritme lent, que tracten dos o tres temes l'any que aniran completant i configurant l'evolució i la maduració de l'agenda d'actuacions locals (l'A21L).

El procés parteix del compromís polític d'assumir tots els acords consensuats en els consells veïnals que siguin viables, un cop estudiats i contrastats tots els factors que intervinguin en cada cas.

L'organització de la participació pública

Per organitzar la participació en els diferents àmbits de la societat hi ha dues distincions que cal tenir en compte. En primer lloc, es diferencia l'àmbit públic (que fa referència al poble, als veïns i les activitats del municipi) de l'àmbit oficial (l'autoritat, l'Estat a cada nivell territorial, en aquest cas, l'ajuntament). Al proper punt tractem l'intercanvi i la connexió entre aquests dos àmbits.

En segon lloc, dins l'àmbit públic, també distingim entre l'estructura veïnal (tot el veïnat de la vila, amb l'únic requisit de conèixer i voler defensar els valors públics, és a dir, el patrimoni natural, humà i cultural propi del lloc) i l'estructura sectorial (totes les entitats, activitats i tècnics relacionats amb cadascun dels temes tractats). Això és fonamental per un bon funcionament dels consells perquè els interessos i el llenguatge global dels veïns com a tals és diferent del llenguatge més

tècnic i especialitzat de les entitats, associacions, empreses i tècnics, fet que els converteix en "experts" en aquestes parcel·les temàtiques concretes. En resum, els experts tenen dues característiques que difereixen de les dels veïns:

1. Un interès molt més concret en oposició a l'interès transversal dels veïns.

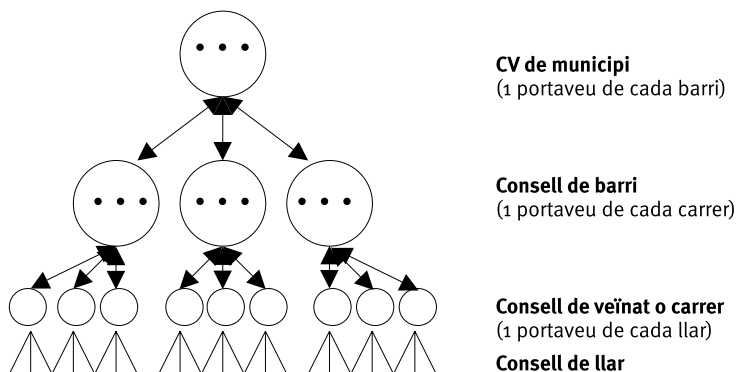
2. Un coneixement tècnic que els permet entrar amb molta més profunditat en els temes, enlloc de la discussió més basada en línies directores i generals que pot desenvolupar la població en el seu conjunt.

En conseqüència, s'han conformat dos tipus d'assemblea que utilitzen un procediment similar però que tenen continguts i objectius diferents: els consells veïnals i els consells sectorials.

S'han conformat dos tipus d'assemblea que utilitzen un procediment similar però que tenen continguts i objectius diferents: els consells veïnals i els consells sectorials.

Consells veïnals: l'estructura que se segueix per al desenvolupament dels consells o assemblees veïnals és arborescent (vegeu Figura 2). Existeix un tronc central, l'Assemblea de Sitges o Consell Veïnal Municipal,

Figura 2. Estructura arborescent dels consells veïnals (CV)

L'estructura que se segueix per al desenvolupament dels consells o assemblees veïnals és arborescent. Existeix un tronc central, l'Assemblea de Sitges o Consell Veïnal Municipal, que es va ramificant en consells de barri (branques principals) que, ahora, se subdivideixen en consells de carrer o de veïnat (branquillons), formats per les llars on hi ha els individus (les fulles).

que es va ramificant en consells de barri (branques principals) que, ahora, se subdivideixen en consells de carrer o de veïnat (branquillons), formats per les llars on hi ha els individus (les fulles).

La connexió entre aquesta multiplicitat de consells organitzats es fa a través de portaveus o enllaços que es reuneixen en cadascun dels nivells per posar en comú les propostes que s'emeten des de baix amb la confiança i la flexibilitat que els mateixos veïns els atorguen per arribar al consens. Aquests portaveus són escollits *ad hoc* per cadascun dels cicles temàtics⁴, en funció del domini del tema que mostri la persona escollida per un determinat consell i en funció de la confiança generada entre els seus membres. D'aquesta manera, es limita –en certa mesura– el lideratge i la manipulació.

L'estructura no és piramidal ni jeràrquica sinó que busca la forma més orgànica i natural –l'emplaçament territorial– per tal de fer possible una participació extensiva de tota la població de Sitges i, ahora, mantenir un format petit (les reunions no superen mai, o no haurien de superar, les set o deu persones) i proper que enforteixi les relacions i la cohesió social en un espai de participació permanent, més enllà d'aconseguir els resultats substantius que s'esperen del procés. L'objectiu, doncs, és triple:

1. Obtenir resultats concrets en forma d'acords consensuats sobre els afers públics tractats en cada cas.
2. Establir un espai permanent de diàleg entre el poble i l'autoritat oficial.
3. Recuperar la cohesió, la corresponsabilització i la vida veïnal entre les persones, a través d'una nova cultura del diàleg i la concòrdia.

El potencial democràtic i participatiu, doncs, és molt gran, però cal entendre'l com un *procés* que pot trigar anys o generacions abans no maduri del tot, si bé ja s'estan obtenint fruits a curt termini.

Consells sectorials: si l'objectiu bàsic dels consells veïnals és el diàleg i la definició d'objectius amplis que permetin conformar l'A21L del municipi (establir el marc general d'actuacions que han de desenvolupar l'ajuntament, les entitats sectorials o els mateixos veïns, en aquest cas en relació a la sostenibilitat, però també sobre qualsevol altre tema públic de l'escala que sigui), la tasca fonamental dels consells sectorials és la preparació de la informació que s'ha de tractar dins l'àmbit veïnal, tot donant-li un format senzill i entenedor, sense entrar en qüestions tècniques⁵. *A posteriori*, és a dir, quan el cicle temàtic ja s'ha acabat, el consell sectorial dota de contingut tècnic les propostes consensuades pels veïns i en fa un seguiment quan entren en el procés polític municipal.

Per tant, són les comunitats troncals, expressades en els consells veïnals, les que tenen el dret democràtic de determinar o suggerir les línies mestres de la política municipal, i no pas els consells sectorials, els integrants dels quals també són membres de ple dret dels consells veïnals respectius, com a veïns de la vila. L'SGS posa l'èmfasi en la importància de la decisió veïnal i totes les entitats i associacions existents en són un complement imprescindible.

La relació entre els consells veïnals i els sectorials s'especifica una mica més a l'apartat sobre la tècnica (p. 24). Ara, ens centrarem en la relació (tensa i alhora creativa) que s'estableix entre l'àmbit oficial i el públic.

L'objectiu bàsic dels consells veïnals és el diàleg i la definició d'objectius amplis que permetin conformar l'A21L del municipi.

La tasca fonamental dels consells sectorials és la preparació de la informació que s'ha de tractar dins l'àmbit veïnal.

Connexió entre l'àmbit públic (consells) i l'àmbit oficial (ajuntament)

Hi ha dos nexes d'unió entre la població que participa en els consells i l'administració: l'Oficina de Sostenibilitat Municipal (OSM) i la Comissió Política Informativa.

La relació i la connexió entre l'àmbit oficial i el públic, en el cas que ens ocupa entre l'ajuntament i els consells, s'ha anat concretant a mesura que avançava el procés, com un fruit natural de la mateixa pràctica. Actualment (març de 2003), hi ha dos nexes d'unió entre la població que hi participa i l'administració: l'Oficina de Sostenibilitat Municipal (OSM) i la Comissió Política Informativa.

L'OSM fou creada a principis de 2002 i s'ubica físicament al Departament de Medi Ambient de l'Ajuntament de Sitges. És la secretaria tècnica del projecte i s'encarrega de la seva direcció, coordinació i funcionament operatiu diari. L'OSM està constituïda per la tècnica de medi ambient municipal com a persona permanent, els tècnics de l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera (UAB), els tècnics de participació ciutadana i els becaris de suport.

La Comissió Política Informativa, de convocatòria regular, reuneix el nombre proporcional de membres dels partits polítics representats al Ple (sense impedir que també s'hi convidin altres partits sense representació). Si s'escau, es forma una Comissió Política Informativa per a determinats temes d'interès general. Ara n'hi ha dues de relacionades amb el procés d'A21L: la Comissió Informativa de l'SGS i la Comissió de Seguiment del POUM⁶.

La novetat, sense precedents històrics al municipi, és que, fruit de la generació de les assemblees veïnals, l'ajuntament va acordar per unanimitat (finals de 2002) que a la Comissió de Seguiment d'Urbanisme hi participés (amb veu però sense vot) un portaveu del Consell Veïnal Municipal de Sitges i un portaveu, en aquest cas,

del Consell Sectorial d'Urbanisme. Aquesta via permet un contacte directe entre el veïnat i els regidors que agilita molt els processos d'informació, consulta i decisió que existeixen tradicionalment per atendre les demandes públiques, i es converteix en un canal directe de la veu del poble en les principals decisions polítiques.

3. *El procés*

L'inici: gestació dels consells veïnals

En un procés de participació tan extens i nou, el més complicat és el seu inici, ja que es tracta d'organitzar persones no de manera sectorial sinó veïnalment, troncalment, com a veïns i comunitats humanes.

Es van iniciar una sèrie de trobades amb diferents entitats sectorials, persones interessades des de la presentació del projecte i associacions de veïns de Sitges.

En un procés de participació tan extens i nou, el més complicat –pel que fa a les formes de funcionament i d'estructuració– és el seu inici, ja que es tracta d'organitzar persones no de manera sectorial sinó veïnalment, troncalment, com a veïns i comunitats humanes. No podem suposar que des de la secretaria tècnica (l'OSM) es pugui fer una tasca com aquesta sense el recolzament d'un nucli actiu de persones que faci la feina inicial d'establir els primers contactes amb els sitgetans de base.

Amb aquest objectiu, el 8 de març de 2002, es va fer un acte públic de presentació del projecte al Palau de Mar i Cel de Sitges, amb la presència de l'alcalde de la vila, representants del Departament de Medi Ambient i de l'EUTDH-UAB, la televisió local i amb l'amenització d'un grup de teatre local. En aquest acte es disposava d'un full perquè la gent interessada a formar part del Consell Veïnal Municipal s'hi pogués apuntar.

Tot seguit, es van iniciar una sèrie de trobades amb diferents entitats sectorials, persones interessades des de la presentació del projecte i associacions de veïns (AV) de Sitges, després d'una crida oberta a través de la premsa escrita local i comarcal, la TV local Mar i Cel, falques a la ràdio i cartes a totes les llars i entitats locals, per presentar-los el projecte i convidar-los a involucrar-s'hi en la mesura que volguessin, intentant transmetre que es tractava de sumar forces constructives tot respectant les iniciatives i les entitats existents.

Inicialment, la transmissió de la idea va ser difícil perquè es tractava d'una nova cultura de la democràcia permanent, de la corresponsabilització i del consens, una mentalitat a la qual es fa esment a cada assemblea, però que –segurament– trigarà anys o generacions a consolidar-se dins l'imaginari col·lectiu. A les primeres reunions es percebia una certa desconfiança pel que fa a l'efectivitat del sistema polític local i poques esperances de poder-lo millorar. Aquesta desconfiança s'estenia, també, a l'SGS pel fet de ser una iniciativa municipal. S'ha de tenir en compte que ja s'havia fet un procés de participació al municipi (bàsicament sectorial), que havia tingut pocs resultats pràctics i substantius; una experiència que va crear l'espiral de desmotivació amb la qual es trobà la secretaria tècnica en iniciar el projecte dels consells veïnals. La confiança només es pot recuperar si el procés es desenvolupa amb transparència i diàleg i es pren seriosament des de les dues bandes, des de l'àmbit polític i des de la població.

També és cert que, com que no hi havia espais per manifestar l'opinió i la voluntat de la població, quan es va obrir el nou canal de comunicació, es va utilitzar per denunciar coses que no tenien res a veure amb l'objectiu dels consells. Al mateix temps, hi havia molta resistència per part dels representants d'entitats i associacions (precisament, els primers amb qui es va contactar) perquè veien que el seu àmbit d'actuació i els seus membres es podien veure reduïts per l'activitat dels consells. Així doncs, per una banda, la desconfiança va anar minvant a les trobades pràctiques següents, un cop els veïns ja havien pogut manifestar els seus dubtes i aquests s'havien resolt. I, d'altra banda, es transmetia que no es tractava de crear una nova entitat sectorial sinó un espai que no és de ningú perquè és de

A les primeres reunions es percebia una certa desconfiança pel que fa a l'efectivitat del sistema polític local i poques esperances de poder-lo millorar.

Hi havia molta resistència per part dels representants d'entitats i associacions perquè veien que el seu àmbit d'actuació i els seus membres es podien veure reduïts per l'activitat dels consells.

Es tractava de crear un espai que és de tots els que hi vulguin participar, un nou espai progressiu i flexible de presa de decisions del poble, més enllà de les eleccions de cada quatre anys.

tots els que hi vulguin participar, un nou espai progressiu i flexible de presa de decisions del poble, més enllà de les eleccions de cada quatre anys.

Els consells veïnals i sectorials reuneixen periòdicament els veïns per discutir propostes i temes municipals, però el seu caràcter apartidista, generalista, bàsicament reflexiu i decisonal a mitjà i a llarg termini, encara fa necessari el manteniment d'estructures més activistes com les associacions i entitats que, sobretot, treballen a curt termini. Però també cal dir que, sense aquests consells veïnals, les entitats sovint es veuen mancades de la força i la reflexió permanent d'un poble organitzat i despert.

A les convocatòries inicials, es poden veure quines són les persones i les associacions que estan menys predisposades a fer treball de base, a construir consens col·lectiu amb totes i cadascuna de les veus que hi ha en un territori; i això és així perquè, de vegades, moltes associacions tenen una mentalitat més jerarquitzada o polititzada, o per la tradició i la tendència que tenen d'utilitzar sistemes clàssics més reivindicatius, de pressió o reaccionaris. En aquests casos, la feina també ha estat la de motivar aquestes persones i entitats –moltes vegades amb un nombre decreixent de membres– a incentivar, sense renunciar a la seva feina, l'obertura d'espais de diàleg més amplis dins el seu barri o àmbit d'actuació. Si més no, aquest era un requisit consensuat per poder formar part del Consell Veïnal Municipal.

Les primeres reunions van servir per detectar un grup de gent molt motivada (el grup promotor inicial o equip d'enllaços de barri i de veïnats) que seria la clau de l'èxit de la convocatòria dels consells veïnals.

Així doncs, les primeres reunions dutes a terme van servir per detectar un grup de gent molt motivada (el grup promotor inicial o equip d'enllaços de barri i de veïnats) que seria la clau de l'èxit de la convocatòria dels consells veïnals. El gener de 2003, aquest grup ja reunia prop de 70 persones, que es van encarregar de

fer arribar les convocatòries, informacions, etc., als seus veïns (informació que facilita la secretaria tècnica a partir de l'anàlisi inicial del municipi) i de transmetre a la secretaria les decisions consensuades entre els veïns que hagin de passar al consistori. En tot moment, reben el suport material de la secretaria tècnica (cartes, convocatòries, pancartes informatives, notes de premsa, fitxes divulgatives, etc.)⁷. Els promotors inicials tenen clar el seu rol de *llavor* –que va minvant a mesura que es va ramificant l'arbre assembleari– i acaben essent simplement membres del Consell Veïnal Municipal com a veïns o enllaços.

Després d'aquest primer pas, els enllaços d'un mateix sector o barri es van encarregar de convocar una reunió amb els veïns de la zona per tal que, amb l'ajut de la secretaria tècnica, poguessin explicar la idea i el funcionament de l'estructura i el projecte als seu veïnat. Entre l'abril i el juliol de 2002, es van anar conformant catorze consells de barri, alguns dels quals encara se subdividien en consells veïnals més petits, i el Consell Sectorial d'Urbanisme (la convocatòria del Con-

Els enllaços d'un mateix sector o barri van convocar una reunió amb els veïns de la zona amb l'ajut de la secretaria tècnica per explicar la idea i el funcionament de l'estructura i el projecte als seu veïnat.

Taula 1: Els cicles temàtics i els consells formats a Sitges

	Primer cicle: prioritats	Segon cicle: urbanisme	Tercer cicle: turisme (1)
Dates	Abril – Maig 2002	Juliol – Setembre 2002	Gener (2003)
Consells de barri (CB)	11	14	?
Consells veïnals (CV)	14	15	?
Consells sectorials	—	1	1

(1) El tercer cicle tot just s'està iniciant i comença amb una convocatòria del consell sectorial pertinent i una reunió del Consell Veïnal Municipal que reuneix tots els enllaços *ad hoc* dels consells veïnals inferiors.

Font: elaboració pròpia.

sell Sectorial de Turisme està en procés, març de 2003, i el de Medi Ambient també)⁸.

Sempre s'ha procurat no superar les deu persones per reunió, tot i que sembla més pràctic fer plenaris. Empíricament, s'ha constatat que –a la llarga– els plenaris on hi ha moltes persones acaben generant dinà-

Taula 2: Primera i segona sessió del primer cicle (prioritats).

Consells de barri i veïnals formats i assistents

	Data	Consell de barri	Consells veïnals	Assistents
Primera sessió 1er cicle	22-04-02	Poble Sec	3	67
	24-04-02	Vallpineda	1	18
	26-04-02	Centre	2	19
	29-04-02	Els Molins, Cases Noves	2	16
	30-04-02	Garraf	1	11
	02-05-02	Aiguadolç	1	7
	03-05-02	Quint-Mar	2	20
	06-05-02	Vinyet	1	9
	07-05-02	Llevantina	1	28
Segona sessió 2on cicle	08-05-02	Poble Sec	2	27
	10-05-02	Centre Est	1	6
	10-05-02	Centre Oest	1	11
	10-05-02	Sant Crispí	1	12
	10-05-02	Oasis – Sinya Morera		5
	13-05-02	Garraf	1	9
	13-05-02	Vinyet	1	5
	14-05-02	Vallpineda	1	10
	14-05-02	Els Molins, Cases Noves i Plans d'Aiguadolç	3	24
	17-05-02	Quint Mar	1	8
	20-05-02	Aiguadolç	1	11
	21-05-02	Llevantina	1	11

Font: elaboració pròpia.

miques de desmotivació perquè duren massa temps, no permeten la participació activa de tothom, tendeixen a un dirigisme o lideratge més gran, requereixen locals grans i convocatòries més complexes, etc. Tot plegat portaria a un estancament en l'extensió dels consells que impediria l'objectiu d'assolir una organització progressiva i extensiva potencialment de tota la població.

En el moment d'organitzar els consells (a principis d'abril de 2002), algun veí va plantejar la necessitat d'instaurar reglaments interns per vetllar pel seu funcionament, però es va decidir que –un cop entesa la idea de la ramificació i de la presa de decisions per consens– no calia establir aquests reglaments per dotar de major flexibilitat una estructura que, de fet, ha anat canviant a mesura que ha avançat la pràctica. Si més no, abans de formalitzar res en normes escrites i estatuts, valia la pena veure com funcionava el mecanisme dia rere dia.

Un exemple clar de la reformulació del sistema ha estat la connexió de l'estructura assembleària amb l'Ajuntament de Sitges. En un principi, només es preveia l'existència de l'OSM, que feia de corretja de transmissió de les propostes dels veïns als plens municipals. Després, s'ha considerat que calia una estructura de coordinació i de treball on els veïns participessin directament i es va decidir incorporar els portaveus dels consells a la Comissió Política Informativa (finals de 2002); tot això, però, sense anul·lar la via de l'OSM i les propostes veïnals que, un cop consensuades, també entren formalment pel registre municipal. El procés d'informació i participació està recollit, alhora, en un procediment operatiu dins del sistema de gestió ambiental EMAS de l'Ajuntament de Sitges.

Un altre exemple d'aquesta adaptació ha estat la

En el moment d'organitzar els consells algun veí va plantejar la necessitat d'instaurar reglaments interns per vetllar pel seu funcionament, però es va decidir que no calia establir aquests reglaments per dotar de major flexibilitat una estructura que, de fet, ha anat canviant a mesura que ha avançat la pràctica.

A la llarga, potser caldrà la redacció d'uns estatuts per adequar aquesta estructura al reglament de participació que es proposa aprovar l'Ajuntament de Sitges.

necessitat de signar aquestes propostes. Si bé en un principi no es considerava necessari perquè les assemblees funcionaven per consens i s'acceptava la seva legitimitat –pel seu potencial representatiu de la població–, a la llarga s'ha considerat que feia falta signar les propostes, sobretot per poder veure quina és l'extensió real de la participació als consells⁹ i perquè la gent vegi formalitzada d'alguna manera la seva participació.

A la llarga, i quan la participació sigui més extensiva, potser caldrà preveure la redacció d'uns estatuts per tal d'adequar aquesta estructura al reglament de participació que es proposa aprovar l'Ajuntament de Sitges

Taula 3: Primera, segona i tercera sessió del segon cicle (urbanisme).
Consells de barri i veïnals formats i assistents (1)

	Data	Consell de barri	Consells veïnals	Assistents
Primera sessió 1er cicle	17-06-02	Centre Oest	1	10
	17-06-02	Vinyet, Terramar, etc.	2	19
	18-06-02	Poble Sec	2	8
	18-06-02	Vallpinesa, Sta. Bàrbara, etc	1	11
	19-06-02	Quint Mar	1	10
	19-06-02	Montgavina	1	7
	19-06-02	Sant Crispí	1	50
	25-06-02	Centre Est	1	10
	26-06-02	Oasis – Sinya Morera	2	13
	26-06-02	Garraf	1	6
	26-06-02	Llevantina	1	11
	26-06-02	Els Molins, Cases Noves i Plans d'Aiguadolç	2	7
	01-07-02	Les Botigues, Rat Penat	1	9
	05-07-02	Aiguadolç	1	8
	01-07-02	Centre Oest	1	9
	05-07-02	Aiguadolç	1	8

Segona i tercera sessió del 2on cicle	09-07-02	Centre Est	1	22
	15-07-02	Centre Oest	1	10
	17-07-02	Centre Est	1	18
	13-08-02	Oasis	2	35
	21-08-02	Sant Crispí	2	20
	30-08-02	Terramar	3	50
	03-09-02	Centre	2	15
	05-09-02	Els Molins	1	23
	10-09-02	Centre	2	20
	17-09-02	Centre	2	13
	28-10-02	Les Botigues	1	25
	29-11-02	Vallpineda	1	60
	20-11-02	Poble Sec	2	30
	22-11-02	Aiguadolç i Plans d'Aiguadolç	2	17
	26-11-02	Cases del Sord, Can Girona i Can Pei	1	21
	27-11-02	Llevantina	1	10
	03-12-02	Montgavina	1	12
	04-12-02	Montgavina	1	13
	03-12-02	Quint Mar	1	12
	10-12-02	Centre	2	12
13-12-02	Aiguadolç i Plans d'Aiguadolç	2	10	

(1) Aquest cicle ha estat especialment complex perquè, en alguns casos, han fet falta més de dues reunions.

Font: elaboració pròpia.

d'aquí ben poc. En tot cas, aquest reglament hauria de ser prou flexible per poder anar integrant les modificacions sorgides de la pràctica que es creguin necessàries. La idea és que tota norma o reglament no hauria de ser un parany obligatori sinó el reflex dinàmic del consens col·lectiu.

Durant els dos primers cicles temàtics que es van tractar a les assemblees sitgetanes (el primer durant l'abril i el maig i el segon el juliol i el setembre de

Durant els dos primers cicles temàtics que es van tractar a les assemblees sitgetanes la secretaria tècnica va assumir el pes i la conducció de les reunions.

Caldrà veure si els diferents consells veïnals i de barri s'acaben de consolidar o si –en reduir-se la tutela de la secretaria tècnica– alguns deixen d'implícitar-se.

Un cicle temàtic és una seqüència de reunions dels diferents consells als diferents nivells territorials. Tracten un tema determinat i es convoquen cada dos o tres mesos per no cansar la població i perquè creixi l'autoorganització.

2002), la secretaria tècnica va assumir el pes i la conducció de les reunions. A principis de 2003, com ja hem comentat, el gruix de les reunions les porten els veïns i veïnes a nivell de veïnat i de barri i la secretaria tècnica assisteix i participa exclusivament a les reunions dels consells sectorials i a les del Consell Veïnal Municipal.

Ara caldrà veure si, en aquesta fase, els diferents consells veïnals i de barri s'acaben de consolidar o si –en reduir-se la tutela de la secretaria tècnica– alguns dels consells que estaven en funcionament deixen d'implícitar-se. El que es pot preveure és que la majoria dels consells que s'han creat responguin positivament i amb una dinàmica interna pròpia al funcionament del mecanisme, cosa que indica que ja l'utilitzen com un instrument seu, al marge del fet que l'empenta inicial hagi estat de l'ajuntament. Un altre escenari possible seria el d'un cert retrocés d'alguns barris i la consolidació d'altres, que podrien esdevenir la base estable d'una nova etapa de creixement més progressiu i natural.

Un cop fet aquest repàs del procés que s'ha seguit en el desenvolupament dels consells, ens centrarem en el funcionament intern concret del sistema, tant pel que fa als fluxos d'informació i comunicació com al procediment seguit per conduir les assemblees.

La tècnica

Procediment de funcionament de les assemblees

*A. Els cicles temàtics*¹⁰

S'anomena cicle temàtic cada seqüència de reunions dels diferents consells als diferents nivells territorials. Tracten un tema determinat i, en principi, es convoquen

cada dos o tres mesos per no cansar la població i perquè la participació pugui ser sostenible en el temps i presenti unes quotes d'autoorganització creixents. El cicle consta, com a mínim, de dues sessions a cada nivell, és a dir, dues reunions en un carrer o veïnat, dues al barri i dues en l'àmbit municipal.

La primera de les reunions és bàsicament informativa i de debat inicial. S'hi discuteixen les fitxes tècniques informatives elaborades pel consell sectorial¹¹ i, si cal, es complementen. Llavors, aquesta informació es reparteix entre la gent que hi assisteix, que s'encarregarà d'estendre-la i comentar-la als consells territorials menors respectius. La segona reunió, una o dues setmanes més tard, serveix per aprofundir en el debat que permetrà arribar a consensuar les propostes que han recollit els diferents enllaços dels consells inferiors. Es fa en dues sessions per tal de facilitar la reflexió i l'extensió de la informació. Si algun tema s'allarga –per exemple, per la seva complexitat– els assistents poden decidir d'afegir-hi sessions (ha estat el cas d'alguns consells veïnals en el cicle d'urbanisme).

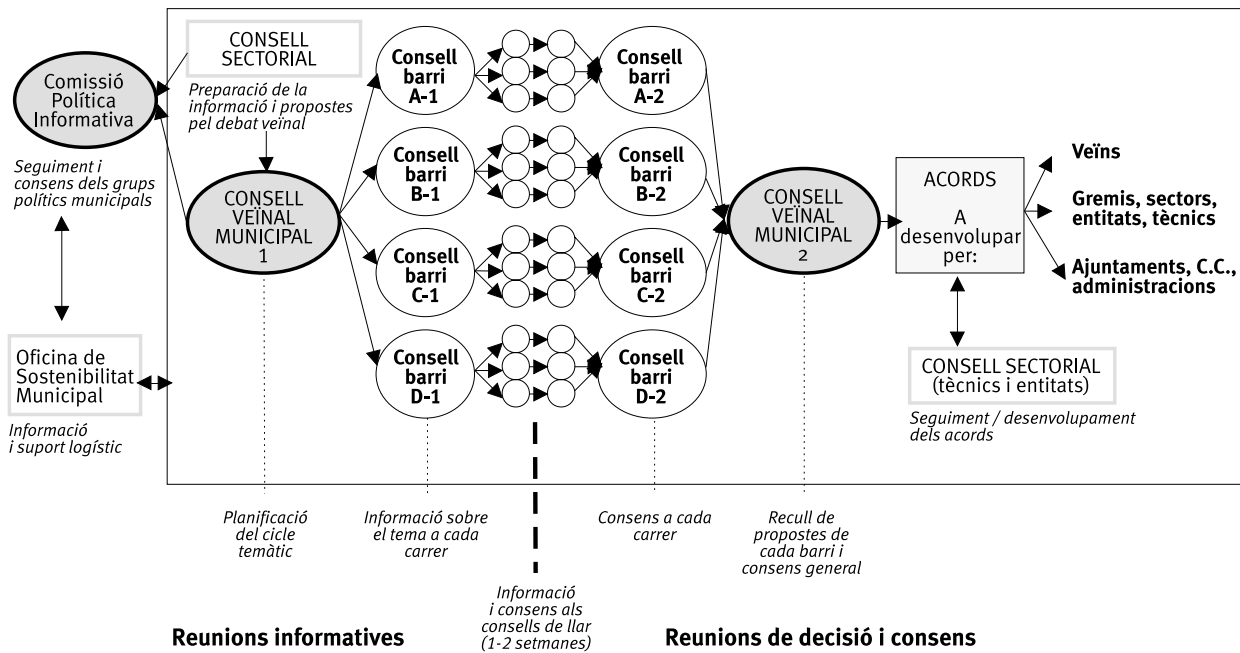
Quan el tema tractat és d'abast municipal, el cicle s'inicia i es tanca amb una sessió del Consell Veïnal Municipal (que reuneix els enllaços de cada consell de barri) per posar en comú el que s'ha decidit a nivell de barri i consensuar els acords finals conjunts que passaran al consell sectorial (si s'escau, per donar-li un matís tècnic i un format entenedor) o es transmetran a les sessions de la Comissió Informativa Política i s'entraran per registre a l'ajuntament.

Cal tenir present el principi de subsidiarietat: cada consell tracta només els temes que afecten el seu àmbit o, dit d'una altra manera, la comunitat més gran no ha de tractar allò que pot solucionar la més petita –de la mateixa manera que els afers d'una llar no es tracten

Quan el tema tractat és d'abast municipal, el cicle s'inicia i es tanca amb una sessió del Consell Veïnal Municipal per posar en comú el que s'ha decidit a nivell de barri i consensuar els acords finals conjunts.

Es té present el principi de subsidiarietat: cada consell tracta només els temes que afecten el seu àmbit; la comunitat més gran no ha de tractar allò que pot solucionar la més petita.

Figura 3. Organització de la participació per cada cycle temàtic

al carrer—; un tema que només afecti un barri es tractarà només en aquell barri, per no col·lapsar els nivells més alts i perquè no és d'interès general.

B. Les sessions dels consells

Idealment, les reunions dels diferents consells no haurien de superar les set o deu persones, per les raons que hem exposat abans. En els casos en què hi ha hagut una resposta molt gran de la població, els consells s'han subdividit en zones més petites (veïnats) o carrers per tal d'assegurar una participació equitativa i dinàmica.

Les reunions les condueix un moderador —el veí que fa de portaveu o enllaç i que pot canviar quan es comença un nou cicle— i tenen una durada que no supera l'hora i mitja per tal que siguin àgils. Si queden punts per tractar i temes pendents, és millor convocar una segona reunió una mica més endavant.

Els acords es prenen per consens, és a dir, s'estimula la recerca d'un "sentir comú" acceptat més o menys per tothom, per sobre dels interessos privats o partidistes. S'intenta evitar el vot —cosa que, fins ara, s'ha aconseguit— per tal que les propostes tinguin el recolzament del conjunt de la població i no hi hagi guanyadors ni perdedors. Totes les decisions són revisables en el moment que els veïns ho creguin oportú i també es recullen les possibles discrepàncies no resoltes, que es tractaran en algun moment, més endavant.

El foment d'un diàleg obert que permeti la consecució d'un consens és més fàcil quan la gent hi va predisposada i quan es llegeixen uns principis elaborats per orientar el debat a les assemblees. Aquestes principis són els següents:

Les reunions dels consells no haurien de superar les deu persones. Quan hi ha hagut una resposta molt gran, els consells s'han subdividit per assegurar una participació equitativa i dinàmica.

Els acords es prenen per consens, és a dir, s'estimula la recerca d'un "sentir comú" acceptat més o menys per tothom.

1. **Cordialitat:** posarem en comú allò que ens uneix. No farem prevaler la nostra opinió alçant la veu. Respectarem les persones amb el to i la forma de les nostres intervencions.

2. **Expressió i brevetat:** per molt que ens costi, mirarem d'intervenir per aportar la nostra contribució al consens col·lectiu. Serem concisos en les nostres intervencions, evitarem repeticions, ens cenyirem al tema i serem puntuals, ja que el temps dels altres és sagrat.

3. **Disciplina:** respectarem el torn de paraula dels altres, les decisions del conductor i les qüestions de procediment.

4. **Diàleg:** sabrem escoltar, amb l'ànim de comprendre el sentit d'allò que es vol dir més enllà de les paraules. Evitarem oposicions sistemàtiques i prejudicis.

5. **Ètica:** tenim conviccions pròpies arrelades, però venim a crear-ne una de comuna que pot perfeccionar o complementar la nostra. No defensarem només l'interès particular sinó que buscarem el de la comunitat.

6. **Obertura:** evitarem la crítica destructiva, però no amagarem els problemes i els punts de vista discrepants que ens poden enriquir i que, amb el temps, podran anar convergint.

7. **Tancament:** mirarem de tancar el debat amb una conclusió de consens (un "sentir comú").

Després de llegir aquests punts, se segueix un mètode que permet que tothom hi digui la seva i que les reunions es tanquin dins els límits temporals previstos (vegeu Quadre 1).

La informació, la comunicació i les convocatòries

En el desenvolupament de l'estructura participativa, ha estat molt important l'extensió d'una informació de qualitat i de mecanismes de comunicació prou transpa-

Quadre 1. Procediment de funcionament de les assemblees

PRIMERA SESSIÓ DE CADA CICLE: INFORMATIVA

1. Recordatori del sistema de funcionament (gràfic, primera reunió informativa i segona resolutiva, etc.).
2. Deu minuts per repassar la informació sobre el tema que s'ha de tractar (normalment, preparada pel consell sectorial relacionat amb el tema tractat).
3. Explicació d'aquesta informació per part de l'enllaç (o qui es designi). Aplegament de les possibles noves aportacions d'informació.
4. Distribució de tota la documentació, per tal que, posteriorment, cada enllaç hi reflexioni i ho faci arribar a l'assemblea menor respectiva, tot reproduint la sessió informativa fins que arriba a totes les llars.

SEGONA SESSIÓ DE CADA CICLE: RESOLUTIVA

1. Breu recordatori de la sessió anterior i lectura dels principis del consens.
2. Deu minuts perquè cada participant repassi o posi per escrit (ni que sigui esquemàticament) les seves propostes.
3. Explicació concisa de cada participant, per torn, de les seves propostes.
4. Diàleg sobre les diferents propostes; es demana torn de paraula al conductor de la sessió, aquest els va anotant i els dona per ordre; té prioritat la gent que ha intervingut menys. Les propostes que no rebin objeccions es consideraran consensuades. Tots els acords són sempre revisables.
5. Signació escrita i signatura dels acords assolits i de les discrepàncies no resoltes. Distribució dels acords entre els membres (en acabar la reunió o més endavant). L'enllaç o portaveu transmet els acords de l'assemblea al següent nivell assembleari i retorna els acords finals als seus membres.

FUNCIONS DELS ENLLAÇOS

1. Promoure el creixement de la seva assemblea i subdividir-la territorialment, tot buscant enllaços que es responsabilitzin de les assemblees dels veïnats més petits.
2. Registrar els membres de la pròpia assemblea.
3. Disposar dels documents bàsics: objectius, projectes, mapes, etc. Facilitar-ne còpies a tots els membres de l'assemblea.
4. Distribuir les convocatòries, informacions i decisions.
5. Coordinar les reunions de la pròpia assemblea (conducció, assessorament).
6. Posar en comú els acords de la pròpia assemblea amb els enllaços de les assemblees veïnes, tot constituint assemblees de més abast.

En el desenvolupament de l'estructura participativa, ha estat molt important l'extensió d'una informació de qualitat i de mecanismes de comunicació prou transparents i ràpids.

D'una banda, es necessita la informació que s'ha de tractar dins l'àmbit veïnal, que ha estat en forma de fitxes elaborades per l'OSM i el consell sectorial corresponent.

rents i ràpids per trencar les dinàmiques de desconfiança que s'observaven entre la població de Sitges respecte a les iniciatives municipals.

D'una banda, es necessita la informació que s'ha de tractar dins l'àmbit veïnal, que fins ara ha estat en forma de fitxes elaborades per l'OSM i el consell sectorial corresponent. S'intenta que aquestes fitxes siguin més aviat curtes; pedagògiques; que incloguin indicadors (índexs numèrics descriptius de l'estat i l'evolució dels aspectes relacionats amb el tema que s'ha de tractar); en forma de gràfiques; amb breus explicacions esquemàtiques sobre l'estat de la qüestió, una descripció sintètica dels impactes ambientals, socials i culturals de cada alternativa, i una part de models i propostes alternatius, proposats pel consell sectorial i l'equip tècnic, que s'han de discutir i completar. En tot cas, s'intenta tenir en compte que per poder tenir una informació de qualitat¹² cal que aquesta sigui:

- **Rellevant:** relacionada amb els aspectes més significatius.
- **Plural i completa:** valorar la situació actual i les alternatives des de tots els seus punts de vista.
- **Comprensible:** als fòrums o consells hi assisteixen persones provinents de diversos sectors socials i culturals.
- **Representativa:** davant l'excés de dades, cal escollir les més representatives.
- **Comparable:** fent un seguiment en el temps i contrastant-lo amb altres situacions i territoris.
- **Accessible:** no només ha d'estar a l'abast de la població més activa o amb més recursos per accedir-hi, sinó que s'ha de fer arribar a tothom, a través de tots els mitjans de comunicació existents.
- **Sintètica:** si la informació sobre sostenibilitat no

es transmet de manera gràfica, esquemàtica, mitjançant indicadors i amb un format visual, difícilment l'entendrà tota la població, fora de la minoria més interessada.

A banda de les fitxes, tant la comunicació com la informació i les convocatòries, necessàriament, han de poder fluir en ambdós sentits: de baix a dalt i de dalt a baix. Existeixen diferents canals per facilitar aquesta fluïdesa: la via principal a través de la qual es transmet la majoria de la informació (el camí més àgil, orgànic i sense necessitat de grans convocatòries) són els propis enllaços, que s'encarreguen de fer arribar la informació als participants de l'assemblea de la seva zona veïnal. El contacte entre els enllaços i l'ajuntament es fa a través del Consell Veïnal Municipal, que es reuneix al començament i al final de cada cicle.

Hi ha tres vies complementàries de comunicació i informació entre l'administració i el veïnat: l'OSM, com a espai d'atenció permanent al ciutadà, recull els suggeriments i queixes, fa la gestió del voluntariat, etc.

En segon lloc, hi ha una pàgina web¹³ que serveix com a plafó informatiu permanent: s'hi pot consultar l'estat del projecte, l'estructura, els documents més rellevants –tant teòrics com pràctics–, les reunions previstes, la informació que s'hi debatrà, els consensos als quals han arribat els diferents consells i, també, com podem establir contacte amb els enllaços per cada cicle del procés.

Finalment, es disposa dels mitjans de comunicació locals. A banda de la intensa campanya d'informació i difusió que van fer per la presentació del projecte (celebrada el 8 de març), hi ha una col·laboració permanent de la premsa, la ràdio i la televisió locals, amb la secretaria tècnica per tot el que faci referència al projecte.

A banda de les fitxes, la comunicació i la informació i les convocatòries han de fluir en ambdós sentits: de baix a dalt i de dalt a baix.

Per posar en marxa aquesta col·laboració, l'alcaldia va convocar una roda de premsa (desembre de 2001) amb els diferents mitjans de comunicació, a escala local, comarcal i nacional (vegeu Quadre 2). Se'ls va lliurar un dossier on es recollia tota la informació rellevant i referent al projecte. Des d'aleshores, la col·laboració entre aquests mitjans de comunicació i la secretaria tècnica ha estat permanent. D'altra banda, sovint els mateixos veïns els utilitzen per publicar els acords als quals han arribat els diferents consells i, així, fer-los arribar a un gruix més gran de població i a canals d'opinió personals en temes d'interès general, com és el cas del POUM.

A més de les informacions transmeses a través dels canals habituals i la premsa esmentada, també es fan comunicacions puntuals a través de mecanismes especials i específics (amb tot, s'intenta no utilitzar gaire aquests mecanismes massius). En aquesta línia, es fan cartells per anunciar les diferents reunions (per reforçar la convocatòria dels enllaços), s'envien cartes convidant totes les llars de Sitges a la participació, etc. En un principi, també es van editar més de 10.000 exemplars de tríptics informatius sobre el projecte, que es van adjuntar a l'edició de "El Baluard de Sitges".

Quadre 2. Els mitjans de comunicació a Sitges

Durant l'any 2002 s'han generat més d'una cinquantena de notícies a la premsa, una dotzena als mitjans d'internet, alguns reportatges breus a la televisió local i diverses notícies a la ràdio del municipi.

MITJANS DE COMUNICACIÓ LOCAL

– **"El Baluard de Sitges"**. Revista municipal d'informació. De caràcter bimensual i amb una edició de 10.000 exemplars. Es reparteix gratuïtament a domicili. S'utilitza aquest mitjà per difondre els monogràfics i els números especials sobre medi ambient.

– **"L'Eco de Sitges"**. Setmanari independent amb un tiratge al quiosc de 2.500 exemplars. Ofereix una àmplia informació municipal. Aquest diari té un acord preferent amb l'Ajuntament de Sitges pel que fa a la publicació de notícies que fan referència a l'Ajuntament i el municipi en general. S'hi publiquen les notícies més actuals del projecte, les fitxes informatives per a la deliberació dels consells i els consensos dels consells.

– **"La Xermada"**. Revista de folklore i de cultura popular i tradicional. La informació sobre el projecte hi ha tingut poca presència.

– **Mar i Cel Televisió**. Televisió local de Sitges que es pot sintonitzar al municipi pel canal 47 de l'UHF i, per les comarques del Garraf i el Penedès, pel canal 49 de l'UHF. Segueix especialment els actes públics de presentació de l'SGS i, de tant en tant, fa un seguiment d'alguns consells.

– **Ràdio Maricel**. Cobertura municipal i programació durant les 24 hores del dia. Hi ha falques periòdiques referents a l'SGS i s'hi fan debats de reflexió al voltant del tema, tant a escala veïnal com política.

– **"Sitges Es Mou"**. Publicació esportiva municipal amb un tiratge de 5.000 exemplars. El projecte hi té poca presència.

MITJANS DE COMUNICACIÓ COMARCALS

– **"Clàxon"**. Diari mensual de distribució gratuïta. No disposem de dades oficials de venda d'exemplars diaris al quiosc.

– **"Diari de Vilanova"**. És el setmanari comarcal de més difusió a Catalunya. Ven 5.800 exemplars setmanals i dedica una mitjana de set pàgines setmanals a Sitges. A més, publica tres suplementos monogràfics pel Carnestoltes, per la Festa Major d'agost i durant les festes de Nadal. És el diari comarcal que fa més difusió de les notícies de Sitges (juntament amb la següent publicació) i, per tant, també del projecte.

– **"L'Hora del Garraf"**. És un diari integrat en el grup *El Punt* i es ven conjuntament amb l'edició nacional d'"El Punt". No disposem de dades oficials de venda d'exemplars diaris al quiosc.

ALTRES MITJANS DE COMUNICACIÓ

Els corresponsals dels diaris **Avui**, **El Periòdic**, **La Vanguardia** i **El País** mantenen un contacte diari amb el Departament de Premsa i Comunicació Municipal; el corresponsal de **Catalunya Ràdio** o l'**Agència Catalana de Notícies** també. A través de tots ells, es pot assolir fàcilment un ressò i un seguiment ampli de qualsevol campanya comunicativa. A més, el **Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya** va publicant periòdicament les notícies referents a l'SGS, tant a través de la seva web com mitjançant les publicacions periòdiques del departament.

Dins l'ajuntament, també hi ha mecanismes de comunicació interna, a nivell polític, a través de la Comissió Informativa de l'SGS i, a nivell tècnic, a través de la Taula Tècnica, que engloba tots els tècnics de la casa afectats pel sistema.

4. Els resultats

Els temes tractats

Des de l'abril de 2002 fins al febrer de 2003, s'han dut a terme dos cicles complets i s'està iniciant un tercer cicle. El primer tractava de les prioritats dels veïns, el segon era sobre urbanisme i el tercer sobre turisme sostenible.

- El primer cicle: tot i que, inicialment, interessava plantejar temes de caràcter més marcadament ambiental –d'acord amb els requisits del reglament europeu EMAS i l'A21L– es va considerar important que els veïns manifestessin les seves prioritats pel que fa als temes que els agradaria tractar. I així, a finals d'abril de l'any 2002, es va iniciar un primer cicle que comptava amb la presència de catorze consells veïnals. El lema era el següent: "Quines són les vostres prioritats, preocupacions o propostes per al barri? I per al municipi?".

Entre els temes que proposaven tractar els veïns i els que s'havien de tractar, necessàriament, per a l'obtenció de l'EMAS i la redacció de l'A21L varen sortir molts temes comuns. L'ordre el van establir els mateixos veïns. D'aquest primer cicle, per exemple, en va sorgir la necessitat de tractar –en primer lloc– el tema urbanístic, a causa de la imminent aprovació del nou POUM. Els temes rellevants van ser:

- Urbanisme i infraestructures
- Mobilitat
- Residus

Des de l'abril de 2002 fins al febrer de 2003, s'han dut a terme dos cicles complets i s'està iniciant un tercer cicle.

El primer tractava de les prioritats dels veïns, el segon era sobre urbanisme i el tercer sobre turisme sostenible.

- Seguretat ciutadana
- Administració oficial
- Serveis generals
- Educació cívica i teixit associatiu
- Energia i aigua
- Medi ambient
- Consum responsable
- Turisme i model econòmic
- Pressupostos participatius
- Educació escolar
- Cultura

- El segon cicle: es va realitzar entre el juliol (reunions informatives) i finals d'any (resolutives) de 2002 (amb l'aturada de l'estiu entremig). Aquest va ser un cicle decisiu, ja que tot i que se sabia que era un tema polèmic –especialment a Sitges, per l'elevada pressió constructora que pateix– que podia fer trontollar l'estructura embrionària dels consells, es va considerar que era un tema ineludible i urgent, tant pel calendari com per la credibilitat i la legitimitat de l'SGS. A partir d'aquest cicle, les assemblees s'han consolidat i enfortit, sobretot perquè, fruit d'aquest procés, el POUM inicial s'ha aturat i es manté a l'espera fins que es consensuin les diferents posicions; el mateix Consell Sectorial d'Urbanisme, a partir dels acords veïnals, ha elaborat un pla alternatiu que s'està difonent i estudiant.

- El tercer cicle: s'ha iniciat el març de 2003 i es preveia que tractés de la mobilitat o els residus però, per raons circumstancials i d'oportunitat, es va decidir tractar prioritàriament el tema del turisme, perquè han concedit un Pla d'Excel·lència Turística a l'Ajuntament de Sitges, cosa que implicarà una inversió d'un total d'1.620.000 euros al municipi, durant un període de tres anys.

A partir del segon cicle, les assemblees s'han consolidat i enfortit, sobretot perquè, fruit d'aquest procés, el POUM inicial s'ha aturat i es manté a l'espera fins que es consensuin les diferents posicions.

El conjunt de la població de Sitges es veu afectada pels desequilibris que provoca l'afluència excessiva de turisme a la zona, un element que, d'altra banda, representa gairebé el monocultiu econòmic i laboral de la població, motiu pel qual existeix una preocupació real pel model d'economia local. D'altra banda, la regidoria responsable del turisme té un interès especial a aprofitar l'estructura dels consells veïnals i la creació d'un nou Consell Sectorial de Turisme per dissenyar i aplicar el Pla d'Excel·lència, de manera que sigui altament participatiu.

A partir d'ara, l'ajuntament i la gent del poble podran plantejar altres temes, de caràcter ambiental, social o cultural, que aniran configurant i ampliant l'Agenda 21 Local de Sitges. També hauran de fer el seguiment i les revisions periòdiques dels programes d'actuacions aprovats. De cara al futur es comença a parlar de plantejar algun grau inicial de pressupost participatiu. És una estructura permanent prou flexible per anar incorporant noves qüestions a l'agenda i prou dilatada per poder ser sostenible en el temps.

A partir d'ara, l'ajuntament i la gent del poble podran plantejar altres temes, de caràcter ambiental, social o cultural, que aniran configurant i ampliant l'Agenda 21 Local de Sitges.

On van els acords presos?

Una de les funcions principals dels consells –potser la que es té menys present, però la que justifica que les A21L siguin participatives, tal com es va formular a Rio– és la presa de consciència dels veïns en relació al medi ambient i a les qüestions públiques. En la mesura que les assemblees vagin integrant el conjunt de la població, les decisions en matèria ambiental que depenen de totes i cadascuna de les persones d'una població es fan molt més efectives sense la necessitat de recórrer als resultats de les campanyes de conscienciació, febles i

Una de les funcions principals dels consells és la presa de consciència dels veïns en relació al medi ambient i a les qüestions públiques.

Cal tenir molt present que la sostenibilitat del medi ambient, la cultura i la justícia social no podran ser possibles sense la implicació del conjunt de tota la societat.

costosos. Cal tenir molt present que la sostenibilitat del medi ambient, la cultura i la justícia social no podran ser possibles sense la implicació del conjunt de tota la societat –del sector polític (àmbit oficial), de les activitats econòmiques i altres entitats (àmbit sectorial) i de les persones i les comunitats humanes (àmbit públic)–, en les parts que els corresponguin. La realitat demostra que aquest objectiu no només es pot assolir des de l'àmbit polític i tècnic. El sistema extensiu de participació pública i la mateixa idea de democràcia participativa es fonamenta i es justifica a partir d'aquesta premissa, que, a més, garanteix que les decisions polítiques s'inspirin en el sentir general de la població.

Així doncs, hi ha aspectes com el planejament urbanístic; els serveis i infraestructures ambientals; els serveis públics (transport, recollida de residus, subministrament d'aigua, assistència social, manteniment, seguretat, etc.); el comportament ambiental intern de l'ajuntament; el control i els incentius als sectors econòmics i a la població, entre d'altres, que depenen de l'ajuntament i d'altres administracions (àmbit oficial). També hi ha aspectes com la quantitat, la procedència i els criteris ambientals i ètics en el consum de productes i matèries, d'energia, d'aigua i d'altres recursos; la gestió dels productes residuals; el comportament social, cultural i lingüístic; l'assoliment de certificacions de qualitat ambiental; l'oferta de productes i serveis al consumidor; etc. que depenen de les activitats econòmiques i altres entitats. Finalment, trobem aspectes que depenen de la població en general com els criteris de compra de la gent; els hàbits de mobilitat; l'estalvi domèstic d'energia i d'aigua; l'eficiència dels electrodomèstics; la reducció i reutilització de residus; la contribució al reciclatge; la llengua i la cultura d'ús; l'aco-

liment dels immigrants veïns; la solidaritat; etc. A més, a cada comunitat –per principi democràtic– li pertoca decidir el model econòmic, territorial, energètic, cultural, de mobilitat, urbanístic, de cooperació, pressupostari, etc., que vol.

Per tant, és obvi que si només comptem amb l'àmbit polític i tècnic no podem garantir la sostenibilitat de tots aquests aspectes que no hi estan directament relacionats. És per això que els acords presos als diferents consells es transmeten a qui correspon en cada cas. Durant el mateix procés de recollida de propostes, es demana que els consells especifiquin a qui correspon cadascuna de les responsabilitats derivades del que s'ha consensuat.

En tot cas, cal evitar pensar només en termes de responsabilitats de l'ajuntament pel que fa als afers públics, ja que la població i el sector privat també tenen un rol fonamental a l'hora de vetllar pel funcionament correcte del municipi i pel seu progrés ambiental, social i econòmic. Sense la complicitat d'aquests sectors, les possibilitats de l'ajuntament són molt limitades, més enllà d'intentar incidir en els aspectes sectorials i poblacionals de manera indirecta. Al mateix temps, l'ajuntament està jugant un rol inqüestionable d'impulsor d'aquest sistema durant tot el procés i ofereix espais de protagonisme i de coresponsabilització a la resta de la població.

És obvi que si només es compta amb l'àmbit polític i tècnic no es pot garantir la sostenibilitat de tots aquests aspectes que no hi estan directament relacionats.

Durant el procés de recollida de propostes, es demana que els consells especifiquin a qui correspon cadascuna de les responsabilitats derivades del que s'ha consensuat.

Resultats qualitatius i quantitatius dels primers cicles

Si bé ja s'han pogut observar alguns fruits immediats del procés de participació, gràcies a la motivació dels participants –objectiu que considerem prou assolit inicialment, tant pel nombre de barris i llars participants

Molts dels beneficis que comporta un procés com el que s'ha iniciat només es poden veure a llarg termini, sobretot els que tenen un component més pedagògic i que esdevenen cabdals per al desenvolupament sostenible.

com pel fet que s'ha aconseguit aturar el procés d'aprovació inicial del POUM i fer-ne un replantejament—, molts dels beneficis que pot comportar un procés com el que s'ha iniciat només es poden veure a llarg termini, sobretot els que tenen un component més pedagògic i que esdevenen cabdals per al desenvolupament sostenible. Alguns d'aquests beneficis són:

1. La població rep informació rellevant sobre els temes més importants que afecten el seu territori i el seu desenvolupament.

2. El procés de diàleg previ a la presa de decisions comporta la conscienciació i ampliació dels coneixements de la població i, per tant, esdevé el millor instrument de sensibilització ambiental i social.

3. El procés, en si mateix, esdevé una eina pràctica d'educació pel diàleg i el consens entre els participants, com a condició necessària per arribar a una resolució acceptada per tothom.

4. Quan el poble és conscient de les conseqüències dels seus actes i les seves decisions, es fa coresponsable de l'opció escollida.

5. La democràcia participativa redueix de manera directa i significativa les possibilitats de corrupció en la presa de decisions. És a dir, es redueix la possibilitat d'un model de desenvolupament basat en la improvisació i la reacció o en la influència dels interessos privats.

6. La participació en el diàleg i en la presa de decisions facilita que la població conegui amb més profunditat i objectivitat la complexitat dels afers locals i globals; per tant, implica una comprensió més gran de les decisions adoptades i, en conseqüència, una reducció dels conflictes socials i polítics.

A banda d'aquests primers elements, volem ressaltar alguns aspectes importants que es poden derivar de l'experiència assembleària de Sitges.

Resultats de la participació¹⁴

El primer que s'ha de destacar és l'elevada participació en l'SGS, si ho comparem amb altres experiències d'A21L. Ara bé, per sorprenents que siguin les dades quantitatives, és important posar l'èmfasi en el seu valor qualitatiu, és a dir, en l'assumpció del concepte de presa de decisions col·lectives per part de persones col·lectives als diferents nivells comunitaris: les llars, els veïnats, els barris i el municipi. Una proposta consensuada ja no és la suma aritmètica de la majoria de les voluntats individuals, sinó que passa a ser la voluntat del subjecte col·lectiu d'aquella comunitat.

Al llarg dels dos primers cicles, prop de 833 veïns han participat als consells veïnals (dels 1.133 assistents)¹⁵. Cal afegir-hi les 54 persones que han participat al Consell Sectorial d'Urbanisme (CSU). S'ha de tenir en compte, també, que alguns dels assistents al CSU són representants dels seus sectors –és el cas dels arquitectes o les entitats ecologistes i socials– i, per tant, tenen més persones al darrera que no s'han pogut comptabilitzar. Finalment, la participació total ascendeix a 887 persones, nombre que representa un 4,1% del total de la població de Sitges i un 4,9% de la població major de 18 anys. Aquest percentatge –tenint en compte que els consells són permanents i potencialment creixents– podria anar augmentant amb el temps; sobretot si la gent ho va integrant com un procés natural i que il·lusiona la seva vida pública, tot refent la dimensió comunitària i veïnal, gairebé perduda.

L'increment de la participació ha estat molt important

Cal destacar l'elevada participació en l'SGS, si ho comparem amb altres experiències d'A21L. Ara bé, per sorprenents que siguin les dades quantitatives, és important posar l'èmfasi en el seu valor qualitatiu.

Al llarg dels dos primers cicles, la participació total ascendeix a 887 persones, un 4,1% del total de la població de Sitges i un 4,9% de la població major de 18 anys.

L'increment de la participació ha estat molt important entre el primer i el segon cicle: un 68% dels assistents al segon cicle no havien participat al primer, si bé no tots els del primer cicle han participat al segon.

entre el primer i el segon cicle: un 68% dels assistents al segon cicle no havien participat al primer, si bé no tots els del primer cicle han participat al segon. L'increment global es produeix, probablement, perquè els consells veïnals cada vegada són més coneguts i, sobretot, perquè el tema de l'urbanisme preocupa especialment la població de Sitges i, per tant, ha servit d'imant.

Si bé és cert que la participació varia en funció de l'interès que desperta la temàtica, es comencen a veure resultats que van més enllà d'aquesta atracció puntual, en el sentit que es consoliden espais públics de trobada que tenen interès en si mateixos (la motivació, sovint, prové del fet que es tracta d'un nombre reduït de participants, cosa que enforteix els llaços de coneixença i de solidaritat entre veïns).

També cal dir que la gran potencialitat d'una participació extensiva i en forma d'assemblees reduïdes és, alhora, la dificultat més important per al desenvolupa-

Taula 4. Participació veïnal i sectorial en l' SGS de Sitges als dos primers cicles

	Núm. participants	% sobre el total de participació	% sobre els sitgetans (1)	% sobre els sitgetans majors d'edat (2)
Participació veïnal	833	93.91%	3.85%	4.57%
Participació sectorial	54	6.09%	0.25%	0.30%
Total participació	887	100	4.10%	4.87%

(1): dades de l'1 de gener de 2002 (21.655 censats).

(2): dades de l'1 de gener de 2002 (18.231 habitants majors de 18 anys).

Font: elaboració pròpia.

ment de l'SGS. És difícil anar estenent la participació arborescent cap avall, tant pel lideratge inicial exercit per l'OSM –que ha fet que els veïns no assumissin l'estructura com a pròpia–, com per la barrera que suposa un tipus de vida altament individualitzat i que dificulta el contacte entre veïns.

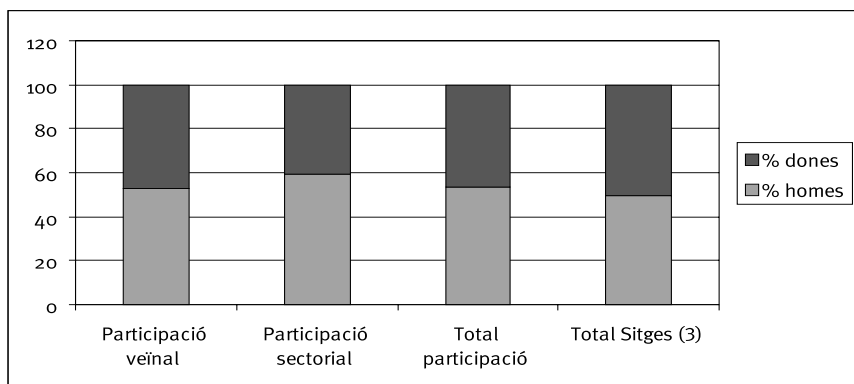
Pel que fa al perfil del participant, hem de dir que com que és una estructura participativa extensiva, la representativitat social incrementa i deixa de ser un factor crític que cal observar. Tot i així, podem veure la participació que hi ha hagut dins els consells en funció del sexe¹⁶ (vegeu Taula 5 i Figura 4). En aquestes taules es

Taula 5. Participació als dos primers cicles segons el sexe

	% homes	% dones	totals
Participació veïnal	53	47	100
Participació sectorial	59.6	40.4	100
Total participació	53.16	46.84	100
Total Sitges (3)	49.85	50.15	100

(3): dades de l'1 de gener de 2002 (10.794 homes; 10.861 dones).

Figura 4. Participació als dos primers cicles segons el sexe

(3): dades de l'1 de gener de 2002 (10.794 homes; 10.861 dones).

Tenint en compte que tota l'estructura es va iniciar convocant entitats i associacions de veïns existents, no és estrany que moltes de les persones que fan d'enllaços també participin en altres activitats o moviments.

En canvi, la majoria d'integrants dels consells veïnals no formen part de cap entitat o associació cosa que indica que s'està aconseguint l'objectiu que la participació inclogui, també, aquella gent que normalment no participa en cap mena de grup.

pot comprovar que la participació femenina als consells veïnals no es distancia massa del conjunt de la població de Sitges (un 47% respecte un 50,2%). El perfil és lleugerament més masculí quan ens fixem en la participació sectorial (això s'entén si tenim en compte que la majoria d'entitats i sectors que participen al CSU estan regentats per homes): un 60% d'homes al CSU respecte el 50% d'homes que hi ha a Sitges. Tot i que a les taules no es veu, els portaveus o enllaços de les assemblees també acostumen a ser homes (44 de 69 enllaços, xifra que suposa un 63,77% d'homes entre els portaveus). Ara cal anar pensant de quina manera es podrien incloure els joves (un col·lectiu poc nombrós a Sitges, però molt important) i els estrangers, molt nombrosos al municipi, en el procés.

Tenint en compte la manera com es va iniciar tota l'estructura –convocant entitats i associacions de veïns existents–, no és estrany que moltes de les persones que fan d'enllaços també participin en altres activitats o moviments diversos: associacions de pares, associacions de veïns, grups ecologistes, grups de solidaritat, clubs esportius, etc. En canvi, la majoria d'integrants dels consells veïnals no formen part de cap entitat o associació sectorial ni política, cosa que indica que s'està aconseguint un dels objectius: que la participació inclogui, també, aquella gent que normalment no participa en cap mena de grup. D'aquesta manera, a mitjà i a llarg termini, es pretén anar augmentant la cultura participativa a través de la seva pràctica.

Certament, la possibilitat de manipulació i lideratge dels enllaços o portaveus com a representants dels veïns dels consells territorials menors existeix. Si bé la seva representativitat és l'eix articulador dels diferents consells, aquesta va perdent pes específic perquè queda repartida entre diversos portaveus, que van canviant

i són escollits pels mateixos veïns. Tot aquest sistema requereix que els enllaços vagin integrant l'essència profunda de la idea que són portaveus de voluntats col·lectives i que vagin incorporant el sistema organitzatiu i funcional dels consells, cosa que molts enllaços encara no han assumit plenament.

L'ideal hauria estat que els enllaços canviessin a cada cicle –tant per no esgotar els participants com per fomentar la participació extensiva i la democratització del sistema–, però només quatre dels nou enllaços que van participar al primer cicle han canviat el seu rol per una altra persona al segon cicle. Potser a mesura que es vagin organitzant més cicles, serà molt més fàcil que altres persones assumeixin aquest rol.

També s'ha de tenir present que Sitges té força nuclis urbans fora del nucli central de Sitges i que alguns d'ells ja tenen la seva estructura representativa veïnal: les associacions de veïns. En molts casos, els consells tendeixen a assimilar-se a aquestes associacions de veïns, si es fa l'esforç addicional d'extensió de la participació i si s'accepta la metodologia proposada per la secretaria tècnica. És difícil que els representants d'aquests organismes –la majoria electes– acceptin amb tanta facilitat la rotació de portaveus, cosa que anirà succeint quan s'adonin de la complementarietat i el reforçament mutu entre ambdues estructures.

Pel que fa als consells sectorials estrictament, només podem parlar del d'urbanisme. Hi han participat tècnics de l'ajuntament i diverses activitats econòmiques, associacions i entitats. El grup més nombrós d'assistents inicials ha estat el dels promotors immobiliaris i de la construcció (24%), els membres d'associacions ecologistes i de solidaritat (24%), els representants d'associacions de veïns (20%) i els arquitectes i aparelladors (16%). La resta pertanyien al sector turís-

L'ideal hauria estat que els enllaços canviessin a cada cicle, però només quatre dels nou enllaços que van participar al primer cicle han canviat el seu rol per una altra persona al segon cicle.

Taula 6. Entitats participants al Consell Sectorial d'Urbanisme a les tres darreres reunions

Entitat	Sector
La Falconera (grup ecologista de Sitges)	Medi ambient
Sitges Solidari	Social
Arquitectes	Urbanisme i construcció
Representants del Consell Veïnal Municipal	Veïns
Càmping El Garrofer i Masia Can Girona	Turisme
AMIS (Associació de Minusvàlids de Sitges)	
Advocat	Advocats
Servei "Barca-Tren"	Turisme
Pont urbà SA	Promoció immobiliària
Agent	Promoció immobiliària
Finestra Oberta (entitat cultural de Sitges)	Cultura
Jardiner	Jardineria

Font: elaboració pròpia.

tic, legal, comercial, etc. Posteriorment, el sector immobiliari ha tendit a participar-hi menys.

Es pot considerar que hi ha hagut una bona cobertura sectorial. A més, els arquitectes s'han reunit pel seu compte i han elaborat fitxes informatives noves de gran qualitat i rigor tècnic i, fins i tot, una proposta alternativa de POUM, que també ha estat consensuada pel Consell Veïnal Municipal i força difosa pels mitjans de comunicació locals.

El grau de consens assolit als consells veïnals en les propostes sorgides de les bases supera el 90% als dos primers cicles.

Consensos obtinguts

El grau de consens assolit als consells veïnals en les propostes sorgides de les bases supera el 90% als dos primers cicles. Aquest aspecte sorprèn positivament, ja que la cultura social i política actual, molt fonamentada en el partidisme i en l'enfrontament, fa pensar que l'as-

soliment del consens és molt difícil. El procediment utilitzat, basat en la pedagogia i en la generació d'un clima i una predisposició a la cordialitat i al consens a les reunions a través de la lectura –prèvia a cada consell veïnal resolutiu– dels principis del fòrum pel consens (vegeu apartat 2.2.1), ha constatat empíricament que ho facilita molt.

Febleses i punts crítics del sistema

El fet de ser una experiència innovadora, que enceta un nou model de participació pública i de cohesió social, comporta inevitablement incerteses i inconvenients. Cal concebre-ho com un procés que evoluciona progressivament i que reformula tot allò que no acaba de funcionar i que necessita modificacions per la dinàmica que adopten els mateixos participants.

A l'inici del projecte, van sorgir reticències per part d'alguns dels assistents, que no creien que els acords consensuats que poguessin contradir les decisions de l'ajuntament fossin assumits realment per part del consistori, tot i que es partia d'un compromís polític expressat públicament. En aquest sentit, ha estat clau transmetre la idea que els consensos no són propostes rígides, sinó que més aviat es tracta d'un procés de diàleg entre totes les parts per anar definint les actuacions que es demostrin viables un cop posats de relleu tots els factors importants en cada cas. També s'ha anat assumint que el grau d'assumpció dels acords populars més conflictius per l'ajuntament no podria ser total, de bon principi, però que s'aniria assumint al llarg del temps. Una vegada més, la idea de procés.

Un altre punt crític del sistema és el grau de comprensió i de compromís dels enllaços a l'hora d'impul-

El fet de ser una experiència innovadora, que enceta un nou model de participació pública i de cohesió social, comporta incerteses i inconvenients.

A l'inici van sorgir les reticències d'alguns assistents, que no creien que els acords consensuats que contradissin les decisions de l'ajuntament fossin assumits pel consistori, tot i que es partia d'un compromís polític expressat públicament.

Un punt crític del sistema és el grau de comprensió i de compromís dels enllaços a l'hora d'impulsar la ramificació dels consells veïnals fins als carrers i les llars dels seus barris.

sar la ramificació dels consells veïnals fins als carrers i les llars dels seus barris. Una de les potes del procés és l'autoorganització veïnal i sectorial, i això només depèn de la resposta de la població. Hi ha una tendència natural a la decisió immediata per part dels primers promotors o portaveus del procés, és més fàcil que no pas esforçar-se per implicar la resta de veïns més passius, fent-los arribar la informació del tema tractat i convidant-los a formular les seves propostes des dels seus carrers i les seves llars. La pedagogia permanent resulta clau en aquest punt.

La situació actual de descohesió social, la despreocupació general pels afers públics, la manca de confiança en el sistema vigent i en la possibilitat de trobar nous camins més democràtics i viables i la cultura de l'individualisme –que avui dia domina bona part de la població– també són obstacles de partida importants per la ramificació de les assemblees populars de manera autoorganitzada.

D'altra banda, molta de la gent que és activa socialment, com que està acostumada a uns sistemes de resposta més activista, més reactiva –a l'estil "plataformista" o partidista–, o bé està compromesa en accions de tipus sectorial específic a través d'organitzacions socials, també pot mostrar resistències a l'hora d'abocar-se a un sistema nou que busca la corresponsabilització de tothom a partir del diàleg i de les propostes proactives i constructives. Es tracta de cultures contraposades, si bé poden ser perfectament complementàries. El pas de l'una a l'altra, o la integració de la segona, genera uns canvis tan importants en les estructures mentals personals i en la mateixa consciència col·lectiva que també requereix el seu temps.

Un altra amenaça és el perill de politització dels consells a favor d'interessos partidistes o per desgas-

tar l'equip de govern. Si bé això ha succeït en casos puntuals, el fet que les propostes se sotmetin al diàleg i al consens general evidencia aquestes intencions i les neutralitza amb més facilitat, sobretot si la participació veïnal augmenta.

Algunes entitats veïnals també poden caure en el risc de defensar l'interès privat d'un barri determinat per sobre de l'interès municipal (i també en el cas d'una llar en relació al barri), tot trencant el principi fonamental del procés (establert clarament al principi 5 del "fòrum pel consens"). El fet que això hagi passat –encara que de manera puntual i minoritària– evidencia que la idea de l'interès comunitari no s'ha assumit del tot i que quan hom no el defensa per sobre de l'interès privat no s'està generant comunitat sinó, més aviat, societat anònima: cadascú busca els seu propi benefici, ignorant que –a la llarga– és més beneficiós el que és col·lectiu, tot i que en alguns casos pot comportar el replantejament d'aspectes estructurals i de les causes profundes de les problemàtiques actuals. En aquests casos, el sistema preveu que els punts que no s'han consensuat s'antotin i, posteriorment, es tractin amb més profunditat; de moment queden sense resoldre o bé s'abandonen a la iniciativa dels mecanismes existents, és a dir, de la decisió municipal.

El factor rapidesa també s'ha considerat com un possible inconvenient. Què passa amb les mesures urgents? En primer lloc, cal dir que patim d'una excessiva pressa social per resoldre els afers i, en segon lloc, que els consells veïnals, en principi, no han de tractar afers de gestió, ni tècnics, ni urgents (que ja es tracten a través dels mecanismes representatius) sinó més aviat qüestions de fons, qüestions de model o de marc general. A més, els consells, més enllà de la resolució de conflictes i problemes de gestió pretenen generar cons-

Un altra amenaça és el perill de politització dels consells a favor d'interessos partidistes o per desgastar l'equip de govern.

S'ha plantejat la legitimitat de les decisions preses pels consells veïnals quan encara no hi participa la majoria de la població.

La qualitat de la informació resulta clau abans d'iniciar un procés de presa de decisions amb garanties.

ciència individual i col·lectiva, cohesió social, responsabilització, etc.

Una altra qüestió que s'ha plantejat, molt puntualment a l'inici del procés, ha estat la legitimitat de les decisions preses pels consells veïnals quan encara no hi participa la majoria de la població. En aquest sentit, les persones que renunciïn a exercir la seva sobirania popular –tant en aquests mecanismes de participació continuada com en el cas de les eleccions representatives– simplement renunciïn a aquest dret i deure. S'entén, però, que el que no tindria sentit és impedir que les persones interessades a contribuir a la millora pública no puguin fer-ho perquè una majoria hi vol renunciar; de la mateixa manera que, actualment, un equip reduït de persones, amb els vots d'una minoria de la població, decideix per tots. A més, l'esforç d'integració de les persones que habitualment estan excloses dels mecanismes de participació també és important. En qualsevol cas la pràctica ha anat esvaint aquestes falses contraposicions i ha mostrat que els dos sistemes es reforcen i sanegen recíprocament, sobretot quan la participació es preveu extensivament creixent.

Finalment, la qualitat de la informació també resulta clau abans d'iniciar un procés de presa de decisions amb garanties. Altrament, és molt difícil l'assoliment de consensos perquè es pot partir d'una informació parcial, esbiaixada, o amb poca visió de conjunt, o poca cultura de la sostenibilitat per saber els pros i els contres de cada opció plantejada. Aquest punt es reforça amb l'elaboració de les fitxes informatives que hem descrit anteriorment, elaborades pels sectors, les entitats i els tècnics entesos en cada tema tractat, inclosos els tècnics de les administracions afectades. Aquesta informació es fa circular i s'explica a cadascun dels consells veïnals a través dels mateixos enllaços que han

assistit a les presentacions tècniques de cada cicle. Aquestes presentacions de la informació de partida es poden fer de forma descentralitzada, convidant-hi els enllaços de cada barri, de forma centralitzada, oberta a tothom, o bé de les dues maneres, a més dels mitjans de comunicació massius disponibles –sempre de manera complementària i no pas principal (premsa, ràdio, TV, web, bústia, cartells, etc.).

Per part de l'equip de govern, l'impulsor inicial del procés, des d'un principi s'ha assumit que un sistema d'aquestes característiques pot treure a la llum conflictes latents, però s'ha apostat fermament per aquesta nova cultura de la sostenibilitat, de la democràcia participativa i del diàleg públic. S'ha tingut clar que, si no s'obren canals perquè les inquietuds públiques i els conflictes aflorin i puguin ser tractats amb rigor i constructivitat, acaben sortint igualment de manera més reaccionària i violenta o en forma de desencís general. Efectivament, el procés del POUM ha generat conflictes importants, però es confia que s'acabarà consensuant un pla que tingui en compte totes les sensibilitats i interessos i que, finalment, sigui de consens, ja que afecta tots els habitants de Sitges. I es pretén el mateix en relació a altres temàtiques que acabin configurant l'A21L del municipi.

Fortaleses i fruits

Malgrat les resistències inicials puntuals i els punts crítics esmentats al punt anterior, l'acceptació o el desig que aquest nou sistema arrel·li s'ha mostrat clarament per part de la majoria dels participants i també de l'equip de govern. S'ha concebut com una nova manera de fer, fins i tot lògica i natural, perquè es fonamenta en un valor que, avui dia, és tant anhelat com

L'equip de govern, l'impulsor inicial del procés, des d'un principi ha assumit que un sistema d'aquestes característiques pot treure a la llum conflictes latents, però ha apostat per aquesta nova cultura de la sostenibilitat, de la democràcia participativa i del diàleg públic.

Malgrat les resistències inicials puntuals i els punts crítics l'acceptació o el desig que aquest nou sistema arrel·li s'ha mostrat clarament per part de la majoria dels participants i també de l'equip de govern.

oblidat a nivell públic: és la concòrdia, el diàleg constructiu i la presa de decisions a través del consens des de la proximitat de les llars, dels carrers i dels barris, de forma no massificada i a un ritme assumible per tothom.

D'entrada, el sistema ha generat fruits tangibles interessants, tot i que no d'una manera plena:

1. Ha permès obrir un canal de participació pública en la presa de decisions de manera constructiva i continuada que, fins avui, era quasi inexistent.

2. Ha incrementat el coneixement entre veïns (més de 800 participants), barris (14 barris) i entitats sectorials a partir del treball conjunt.

3. Ha permès que, per primer cop a Sitges, tots els barris es coneguessin i s'unissin per parlar de les qüestions que els preocupen; entre altres coses, del futur urbanístic local i de l'amenaça de massificació que pateix Sitges (per palesar aquesta preocupació es va convocar una manifestació i hi van assistir més de tres mil persones).

4. I, en definitiva, aquest cicle complex i turbulent sobre l'urbanisme local ha provocat l'aturada del nou POUM i la presentació d'un pla alternatiu, que s'està estudiant. I tot plegat sense trencar el clima de diàleg entre el poble, les entitats i l'ajuntament.

Per tot això –i sense pretendre que un sistema que busca la implicació extensiva no presenti dificultats i conflictes, presents en tots els àmbits de la societat i en les mateixes persones–, pensem que s'ha encetat una via de democràcia participativa interessant, amb molt bones perspectives de futur; un model que cal estudiar i que fins i tot podria ser aplicat a altres municipis, adaptant-lo a cada realitat.

Perspectives de futur

En el moment de retirar l'assistència tècnica externa als consells (desembre de 2002) es temia que aquests desapareguessin. En aquest sentit, es va plantejar als enllaços que si s'estimaven aquest nou procés encara se l'havien de fer més seu i n'havien d'assumir el protagonisme (amb l'ajut permanent de l'OSM, si bé aquesta oficina no podria vetllar per tots els consells de barri generats). La resposta ha estat positiva. El Consell Veïnal Municipal ja es reuneix pel seu compte per plantejar els seus propis afers, a més de les convocatòries provinents de l'OSM pels temes de l'A21L o de les que es proposen des de l'ajuntament. Si bé no es descarta un possible retrocés temporal per part dels barris que no tinguin prou assumit el sistema o que no creguin prou en la democràcia participativa, es garanteix que hi ha un nucli prou estable d'enllaços que vetlla pel seu manteniment i per la progressiva ramificació, amb un veritable sentit comunitari.

El sistema també ha començat a ressonar i a despertar interès fora de Sitges (finals de 2002 i principis de 2003). S'ha presentat a diversos congressos, mestratges i conferències de turisme i sostenibilitat, tant nacionals com internacionals. Altres municipis de la comarca del Garraf, com Vilanova i la Geltrú i Sant Pere de Ribes, també han mostrat interès a implantar el sistema, a través d'algunes opcions polítiques (algunes d'elles al govern) que han manifestat la seva intenció d'incloure'l dins del seu programa electoral (de cara a les eleccions municipals del maig de 2003), a més de l'existència de persones interessades –a títol individual– a promoure les assemblees veïnals i sectorials als seus municipis com un nou espai progressiu de democràcia, de cohesió social i de sobirania popular. Quan això es ma-

En el moment de retirar l'assistència tècnica externa als consells es temia que desapareguessin.

Si bé no es descarta un retrocés temporal dels barris que no tinguin prou assumit el sistema o que no creguin prou en la democràcia participativa, es garanteix que hi ha un nucli prou estable d'enllaços que vetlla pel seu manteniment i per la progressiva ramificació, amb un veritable sentit comunitari.

terialitzi, la necessitat de plantejar aspectes territorials, d'infraestructures, de serveis, etc., de caràcter supramunicipal podria fer néixer l'Assemblea Veïnal i l'Assemblea Sectorial del Garraf, amb els portaveus municipals respectius (això ja s'ha plantejat dins el Consell Veïnal Municipal de Sitges i es considera que seria un fruit molt interessant i valuós, però no immediat).

Notes

1. Consell: del grec *concilium*, que significa reunió o assemblea. Assemblea: en grec *eklesia*, que significa la reunió del poble.

2. L'Agenda 21 Local, tal com es va formular a la Cimera de la Terra, a Rio de Janeiro l'any 1992, consisteix en l'establiment d'una agenda d'actuacions orientades a l'assoliment d'un desenvolupament sostenible a cada territori del planeta, i realitzades pel conjunt dels agents implicats en cada cas.

3. El procediment en fases és el següent: 1) diagnosi ambiental inicial; 2) disseny i planificació d'objectius, programes i actuacions; 3) disseny i implantació dels procediments generals i operatius per a tots els processos i serveis; 4) formació del personal de l'empresa; 5) control i seguiment dels procediments establerts i auditoria interna; 6) declaració ambiental pública anual, que recull les principals dades i actuacions de l'organització; 7) auditoria externa (després de la qual s'atorga el certificat, que es revisa periòdicament). En el cas de Sitges, la demanda de participació dels agents implicats és tota la població.

Vegeu el reglament complet a www.gencat.net/mediamb/emas/inici.htm.

4. Cal apuntar –es desenvoluparà a l'apartat sobre La tècnica del capítol 3– que un cicle temàtic engloba el conjunt de reunions que tracten sobre un mateix tema i que es realitzen a tots els nivells (des de les llars, als barris i al poble en general) i dins els àmbits sectorial i veïnal.

5. En aquest punt, és important recordar que els tècnics municipals també formen part dels consells sectorials relacionats amb la temàtica que els afecta.

6. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, anteriorment anomenat PGOU o Pla General d'Ordenació Urbanística.

7. Per veure les funcions específiques dels enllaços, consulteu el Quadre 1 (p. 29).

8. Vegeu els consells formats a les taules 1, 2 i 3 (p. 19, 20, 22 i 23). A les taules 2 i 3 no apareixen ni els consells sectorials ni les reunions celebrades

del Consell Veïnal Municipal. El Consell de barri inclou els consells de veïnat, molt més petits pel que fa a l'extensió territorial.

9. Sobretot ara que la secretaria tècnica es limita a acompanyar les assemblees de caràcter municipal i no fa un seguiment constant –com feia durant els dos primers cicles– de totes i cadascuna de les reunions dutes a terme als diferents barris i veïnats.

10. Vegeu Figura 3 (p. 26).

11. El consell sectorial, si és que fa falta, es reuneix tantes vegades com calgui per dur a terme el seu objectiu; s'encarrega de recollir la informació de l'anàlisi inicial de l'A21L i l'EMAS per completar-la i donar-li un format senzill (vegeu l'apartat sobre la tècnica del capítol 3.); aquesta informació anirà circulant amunt i avall per tal que sigui discutida entre els veïns.

12. Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, "Democràcia ambiental", a *Revista Medi Ambient* (26), gener de 2000.

13. Vegeu www.sitges.org/comvolemsitges

14. Vegeu la Taula 4 (p. 42). Només es fa referència a les dades dels dos primers cicles, sense tenir en compte les reunions preliminars necessàries per engegar el projecte, ni les que ja s'estan fent per organitzar el cicle de turisme (març de 2003) Tampoc disposem d'un cens exacte dels participants de totes les llars de Sitges (als consells veïnals, només hi vénen els portaveus de la llar) ni tampoc dels consells de carrer (encara no se n'ha consolidat cap; és un objectiu que es vol assolir durant els propers cicles).

15. Com que disposem d'un registre dels assistents, podem saber quins d'ells han participat als consells més d'una vegada i, per tant, els podem restar del nombre absolut d'assistents, 1.133.

16. No disposem de les edats dels participants, tot i que, a partir d'unes exploracions estimades, es pot veure que la franja d'edat més nombrosa de la població de Sitges comprèn dels 30 als 44 anys, mentre que la franja d'edat de la gent que participa als consells es troba entre els 35 i els 49 anys, aproximadament (té un perfil una mica més envellit).

Col·lecció Finestra Oberta

1. Col·lectiu Ronda RCCL. *Immigració i estrangeria: l'estat de la qüestió*. 99 pp. Març 1998.
2. Enric Marín i Joan Manuel Tresserras. *Seguiment de l'impacte social de les tecnologies de la informació i la comunicació (1/3)*. 56 pp. Maig 1998.
3. Fundació CIREM. Jaume Funes (coord.), Quim Casals, Oriol Homs, Xavier Martínez, Ferran Miquel, Neus Roca i Jaume Trilla. *Proposta de mesures davant la desigualtat d'èxit a l'ESO*. 88 pp. Juny 1998.
4. Salvador Cardús amb la col·laboració de Lluís Tolosa. *La premsa diària a les Illes Balears, el País Valencià i Catalunya (1976-1996)*. 122 pp. Març 1998.
5. Enric Marín i Joan Manuel Tresserras. *Seguiment de l'impacte social de les tecnologies de la informació i la comunicació (2/3)*. 75 pp. Octubre 1998.
6. Oriol Alsina i Roger Sunyer. *Informe sobre la Banca ètica a Europa*. 74 pp. Novembre 1998.
7. M. José Montón i Montse Solerdecoll. *Experiències socioeducatives amb adolescents nousvinguts*. 46 pp. Febrer 1999.
8. Carme Mayol i Eugènia Salvador. *Materials de lectura fàcil*. 85 pp. Març 1999.
9. Francesc Deó, Marisa Abad, Encarna Larrey i Francesc Notó. *Un dia en la vida d'un nen. Un dia en la nostra vida*. 77 pp. (Quadern del professor) i 105 pp. (Quadern de l'alumne). Febrer 1999.
10. Enric Marín i Joan Manuel Tresserras. *Seguiment de l'impacte social de les tecnologies de la informació i la comunicació (3)*. 67 pp. Maig 1999.
11. Marta Casas i Núria Casas en col·laboració amb Cristina Cerdà, Anna Montells i David Picó. *Projecte d'educació musical de La Lluna Blava*. 121 pp. Novembre 1999.
12. Grup d'Estudis sobre els Drets dels Immigrants de la Universitat de Barcelona. *Les proposicions de reforma de la Llei d'estrangeria*. 77 pp. Setembre 1999.
13. Jaume Funes i Fina Rifa (coord.). *Adolescents i dificultats socials a l'escola*. 98 pp. Febrer 2000.
14. Laura Giménez i Laia Pineda. *La recerca social en l'administració local: una via d'aprofundiment de la democràcia*. 72 pp. Març 2000.

15. Moisès Amorós, Ferran Camps i Xavier Pastor. *Mediació comunitària i gestió alternativa de conflictes a Catalunya. Una guia per a la governabilitat*. 91 pp. Abril 2000.

16. Miquel Casanovas i Alfons Formariz. *Educació de persones adultes i immigració extracomunitària*. 62 pp. Maig 2000.

17. ECOCONCERN. Robert González (coord.). *Processos participatius en la gestió d'espais naturals*. 94 pp. Juny 2000.

18. Ana Escobar, Coro Luengo i M. José Pérez. *Aula d'acollida per a alumnes nouvinguts de l'IES Ramon de la Torre*. 92 pp. Desembre 2000.

19. Marta Comas (coord.). *L'atenció als menors immigrants no acompanyats a Catalunya. Anàlisi de la realitat i propostes d'actuació*. 210 pp. Gener 2001.

20. Marta Comas i Jaume Funes. *Educadores i educadors de carrer: de l'opció ideològica a l'opció tecnicometodològica*. 107 pp. Gener 2001.

21. Equip d'Anàlisi Política de la UAB i Fundació Jaume Bofill. *Informe sobre la consulta ciutadana per a la revisió del Pla General d'Ordenació Urbana de Cardedeu*. 110 pp. Febrer 2001.

22. Antoni Segura (coord.), Pilar Comes, Santiago Cucurella, Andreu Mayayo i Francesc Roca. *Els llibres d'història, l'ensenyament de la història i altres històries*. 125 pp. Juliol 2001.

23. Fundació FICAT. Irma Rognoni (coord.). *Menors del carrer: visió sociojurídica*. 139 pp. Novembre 2001.

24. Equip d'Anàlisi Política de la UAB i Universitat del País Basc. *Xarxes crítiques a Catalunya i Euskadi: solidaritat internacional i antiracisme*. 124 pp. Febrer 2002.

25. Equip d'Anàlisi Política de la UAB i Universitat del País Basc. *Xarxes crítiques a Catalunya i Euskadi: antimilitarisme i okupació*. 126 pp. Febrer 2002.

26. Violeta Quiroga (relatora). *Atenció als menors immigrants: col·laboració Catalunya-Marroc*. 105 pp. Març 2002.

27. Mònica Nadal, Rosa Oliveres i Miquel Àngel Alegre. *Les actuacions municipals a Catalunya en l'àmbit de la immigració*. 196 pp. Març 2002.

28. Alfons Formariz, Miquel Casanovas i Clara Balaguer. *Educació de persones adultes per a la convivència i la cooperació en una societat multicultural*. 120 pp. Gener 2003.

29. Fundació Jaume Bofill. *Granollers participa! Quina ciutat vols?* Informe del procés. 110 pp. Març 2003.

30. Alicia Gómez, Rosa Patino i Jaume Funes (col·laborador). «*Fugint del futur*»: *La reserca de la mirada adolescent utilitzant tècniques audiovisuals*. 64 pp. Maig 2003.

31. Laia Jorba i Lluís Planes. *Els consells veïnals i sectorials de Sitges, una experiència d'agenda 21*. 56 pp. Maig 2003.

